

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

The Rainbow
A Children's Magazine

РІК ХХХ

Ч. 12. (347).

ГРУДЕНЬ 1983

КОНКУРС ДЛЯ ДІТЕЙ І ЮНАЦТВА НА ЛІТЕРАТУРНІ Й ОБРАЗОТВОРЧІ ПРАЦІ ДО КНИЖКИ „ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ”

Українці в вільному світі готуються величаво відзначити тисячоліття прийняття християнської віри в 988 році за панування в Русі-Україні великого київського князя Володимира.

Українські діти й юнацтво теж повинні приєднатися до відсвяткування цієї важливої історичної події. Нагоду до цього дає їм 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Нью-Йорку. Він планує видати книжку про „Тисячоліття Хрищення Русі-України”, авторами якої мають бути діти й молодь від 5-го до 16-го року життя. З тією метою 64-ий Відділ США проголосив конкурс на літературні й образотворчі праці юних авторів.

Надіслані на конкурс писання і малюнки дітей оцінить редакційна комісія. Прийняті комісією праці будуть поміщені в книжку з поданням імені, прізвища, віку, місця замешкання, школи авторів. Планується також влаштувати виставку надісланих дитячих праць. До участі в конкурсі закликається дітей і юнацтво всіх країн українського поселення в вільному світі.

Писані праці й картини слати на адресу:

Ukrainian National Women's League of America,
Branch 64
108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003

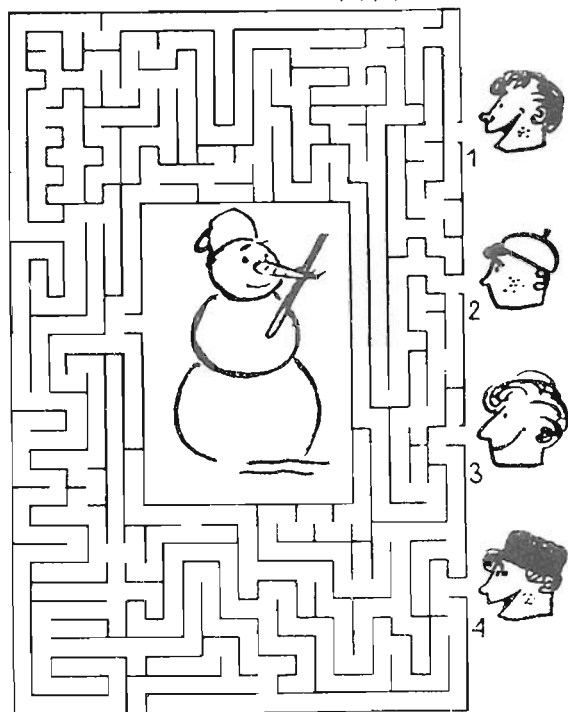
В і д е д а к ц і ї : Дорогі Читачі! Заохочуємо Вас узяти участь у конкурсі. Попросіть своїх батьків, учителів, виховників, опікунів, щоб допомогли Вам у тому корисному ділі.

ХТО Я?

Таку я вдачу маю —
То лину, то стрибаю,
А прийде зима,
Стану я сама.
Думав хлопчик день,
Не вгадав,
Думав два — не вгадав,
Бо про
Не згадав.

СНІГОВИЙ ДІД

Анумо пригляньтесь добре оцюму лябіринтові і скажіть, котрий це хлопець зліпив снігового діда, що стоїть усередині лябіринту? Хлопців, як бачите, чотири, і якраз навпроти обличчя кожного з них дорога до лябіринту. Але котра дорога доходить до великого осереднього поля із сніговим дідом — оце ви й прослідкуйте — розгадайте та напишіть „Веселці.”

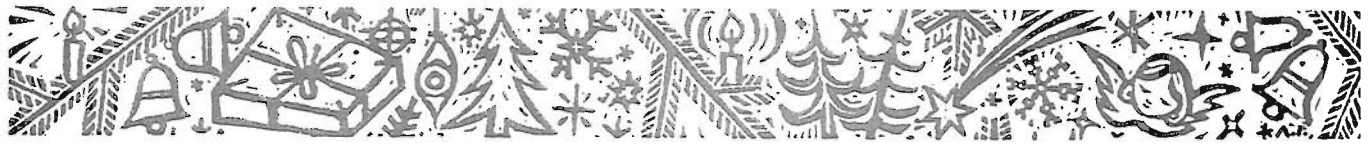
з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8:00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA
ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Ярослави Кучми

Published monthly, except May to August bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8:00 per year UNA members \$5:00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ярослава Кучма — Зимові радощі й розваги.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Любослава ГУЦАЛЮКА

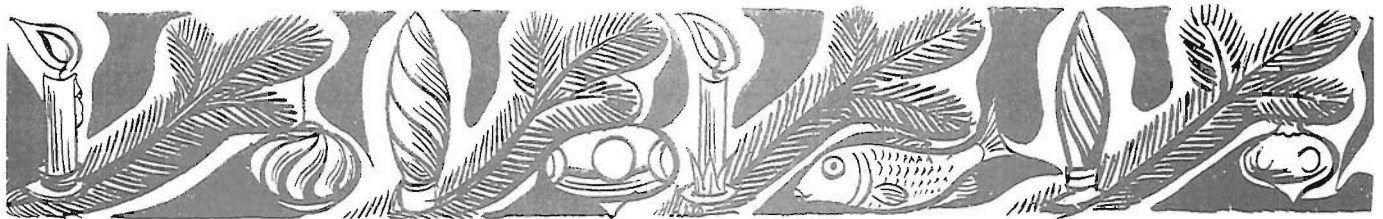
СВЯТИЙ ГІСТЬ

Слухає Петрик, слухає Оля,
Чи не гуркоче літак з-над поля,
Чи над їх домом не пролітає
Із святим гостем, із Миколаєм.
„Петрику, чуєш? Петрику, цить!
Ніби гуркоче... ніби летить...
О, коло нашого дому затих...
Слухай, скрипить попід вікнами сніг!..”

Слухає Лесик, слухає Галя,
Чи не лунають дзвіночки здаля,
Чи біле авто не заїжджає
Із святим гостем, із Миколаєм.
„Лесику, чуєш? Лесику, цить!
Там, за дверима, щось шелестить!
Може, по сходах ангел іде...
Може, на клямку ручку кладе...”

Діти чекають — і срібні мрії
Тихо лягають на сонні вії —
Діти поснули — не чує Галя,
Що залунали дзвіночки здаля.
Діти не чують, діти вже сплять,
Тихо над ними зірки мерехтять —
З неба гостинці на ліжечка край
Тихо складає Святий Миколай.

Усім нашим Співробітникам, Читачам, їхнім Батькам, Опікунам, Учителям, Виховникам і Духовним
Отцям, які святкують Різдво Христове за новим стилем

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ

бажають Видавництво й Редакція „Веселки”

ЗИМІВЛЯ ЗВІРІВ

(Ілюстрації Михайла Михалевича)

В одного ледачого і злого хазяїна був віл. Роботячий віл був, багато роботи робив, а вола за все це в холодній повітці держали й харчі погані давали йому.

Прийшла зима люта: стужа, холод, голод.

— Покину я хазяїна, піду світ-заочі.. Гірше не буде.

І покинув він хазяїна. Іде, іде, а назустріч йому баран.

— Куди, баране, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — каже йому баран.

— Ходім зі мною, веселіше буде!

От пішли вони вдвох. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм свиня снігом бреде, рохкає.

— Куди, каплавуха, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — відказує свиня.

— Ходім з нами, веселіше буде!

Всі гуртом далі йдуть, а назустріч їм гусак, з боку на бік перевалюється, сам до себе говорить.

— Куди, гусаче, йдеш? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — відказує гусак.

— То ходім з нами, веселіше буде!

От і гусак пішов з ними. Ідуть вони, йдуть, з назустріч їм півник-співунець.

— Куди, півнику, йдеш?

Від зими лютої тікаю, літа красного шукаю, — відказує півник-співунець.

— Ходім з нами, веселіше буде!

Ідуть вони всі вкупі. Вечоріє, а мороз розлютувався, аж кусає. Віл і каже.

— Давайте, друзі, хати шукати!

— Мені та хата не потрібна, в мене кожух теплий, — баран каже.

— І я морозу не боюся, — свиня каже, — я в землю зариюся.

— А у нас пух буде гріти, — кажуть гусак з півнем.

Довелося одному воліві йти. Бродить він, блудить в лісі, аж раптом дивиться — стоїть у гушавині хатина, а коло неї ще й стіжок сіна. Зажив тоді собі віл, приспівуючи, в теплі, в добрі: їжа воліві смачна і хатина тепла.

А то раз вранці, на світанку, чує віл — хтось стукає. Відчинив він двері, а коло дверей стоїть баран, змерз аж тіло труситься.

— Пусти, брате, погрітися.

— А ти ж казав, що в тебе кожух теплий... Не пущу!

— А коли не пустиш, я рогами діру в стіні виверчу, однаково не поможеться тобі, змерзнеш тоді.

Подумав віл, подумав, та й пустив барана. А пізніше трохи свиня придибалася до вола.

— Пусти, брате, погрітися.

— Ні, не пущу. Ти в землю зариешся та й так перезимуєш.

— А як не пустиш, то я рилом всі стовпи твоєї хати підрию. А жити в такій хаті, ясно, не можна буде.

Що його робити? Жаль волів хатини, він пустив і свиню. Минуло небагато часу — плентаються до вола, мов ті старці, гусак із півнем.

— Пусти, братіку, погрітися.

— Не пущу! Вас пух гріє.

— А як не пустиш, — каже гусак, — то я увесь мох у стінах твоєї хати повириваю.

— А я, — каже півень, — всю стелю на горищі згребу ногами. Не жити тобі в хатині — замерзнеш.

Що робити волів? Пустив він до хати і гусака з півнем. Стали вони жити всі вкупі.

Бігла собі, поживи шукаючи, повз хату лисиця. Чує — півень пісні виспіває. Забажалося лисичці півнячого м'яса посмакувати — та як його дістати? Пішла тоді лисиця на хитрощі, побігла до ведмеда й до вовка та й каже їм:

— Знайшла я вам, друзі дорогі, славному поживу: тобі ведмедю — вола, тобі вовче — барана, а собі — півня.

Добре, кумасю, — відказують ведмідь з вовком, — ми твоєї послуги ніколи не забудемо!

Повела лисиця звірів до хатини. Ведмідь й каже вовкові:

— Ти йди вперед.

А вовк йому: — Ні, ти, ведмедю, більшу силу за мене маєш, тобі треба йти вперед.

— Ну, гаразд, — погодився ведмідь.

Подивився віл у вікно і побачив: до хатини звірі йдуть... Перелякався баран, перелякалася свиня, перелякалися гусак з півнем... Що його робити? А віл тоді каже:

— Не бійтеся, друзі, нічого! Живемо ми з вами тепер добре, не голодні й тепло нам. А все це тому, що живемо в дружбі великій, один одному допомагаємо, з біди друг друга виручаємо. Давайте ж і тепер спільно, як друзі, бити наших ворогів.

— Згода, погоджуємося, — загукали всі.

Сказали — зробили. Тільки но ведмідь підійшов до дверей, а віл, баран, свиня й гусак як вискочать із хатини. Не встиг ведмідь і на задні лапи сп'ястися, як віл придавив його до стіни рогами, а баран на всю силу з розгону почав бити його своїм лобом. Свиня, часу не гаючи, розпочала шматувати ведмедя своїм рилом та іклами, а гусак теж задніх не пасе, товариство підтримує: клює ведмедя

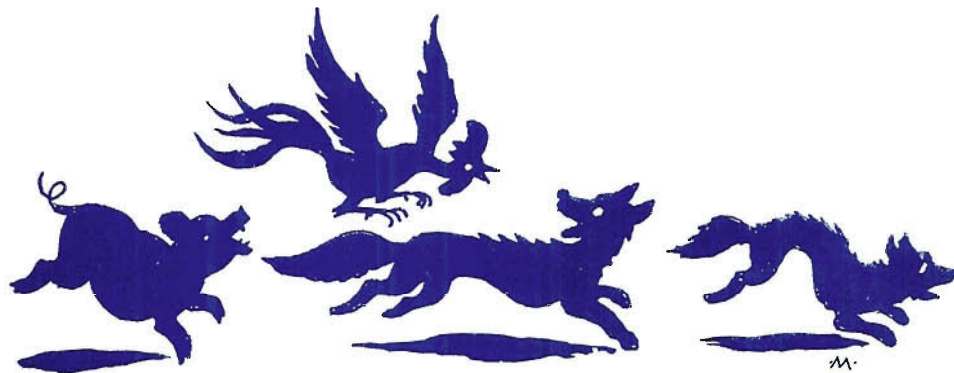
своїм дзьобом. Півень вилетів на двері та всю силу як загорлає: „Ку-ку-рі-ку!“..

Вовкові здалося, що півень кричить: „Заріжу!“ Перелякався вовк та й кинувся тікати. А лисичка ще раніше за вовка втекла. Насилу-насилу ведмідь вирвався — доброї прочуханки дали йому дружні звірі.

А віл, баран, свиня й гусак з півнем стали знову спокійно собі жити в хатині.

Народна казка в обробці Григорія Косинки

Пояснення-словничок: **зимівля** — wintering, hibernation; **віл** — ox; **каплавухий** — клановухий (lop-eared); **повітка** — cattle-shed; **сту́жа** — hard frost; **світ-за-очі** куди очі глядять; **розлю́туватися** — to rage, to storm; **заритися** — to bury oneself; **пух** — down; **стіжок сіна** — haystack; **на світанку** — at day-break; **придбати** — прийти поспішаючи; **рило** (свині) — snout; **плентатися** — to trudge; **вивертити** (теп. час: виверчу) — свердлувати (to drill); **кумаса** — my good woman; **сп'ястися** — піднятися на ноги; **лоб** — forehead; **шматувати** — to tear, to cut; **ікло** — зуб (tusk).

МУДРИЙ СУДДЯ

В однім турецькім місті був дуже мудрий суддя. Раз сказали йому, що в гостинниці хтось обікрав багатого купця.

Суддя покликав купця і питає: — Чи ти **маєш** на когось підозріння, що він тебе обікрав?

— Я певний, що мене обікрав слуга. **Але** в гостинниці є п'ять слуг, і я не знаю, котрий із них є злодій.

Коли привели до судді всіх п'ять слуг, він уставив їх рядом і сказав:

— Тут приведуть чорну козу. Вона перейде перед вами, а кожний із вас погладить її своїми долонями.

Привели чорну козу. Але один із слуг помітив, що вона не чорна, а тільки почорнена сажею. Він подумав, що тут є якийсь підступ, тільки не знав, який.

— Краще буде, як я не доторкнуся кози, а

тільки буду удавати, що я її погладив, — погадав.

Коли козу відвели набік, суддя сказав до слуг: — Покажіть долоні!

Чотири слуги показали чорні долоні, а п'ятий мав чисті руки.

— Ось і злодій! — сказав мудрий суддя. — Злодій виявив себе сам.

Злодій навіть не відпирався.

Чотири невинні слуги пішли до своєї праці, а слуга-злодій мусів показати, де сховав украдені гроші.

За „Дзвіночком“

Пояснення-словничок: **гостинниця** — готель; **обікрати** — to rob; **мати підозріння** (підозру) — to have a suspicion; **погладжувати** — to stroke; **сажа** — soot, smut; **удавати** — to feign, to simulate.

І ВАСИК У ШКОЛІ

Був у мами синочок Івасик. Як скінчив Івасик шість років, мама повели його до школи, ще й похвалили, що то розумний хлопець, бо вже навіть уміє трішки рахувати.

От учитель і питає: — Скажи мені, Івасю, скільки є два менше два.

— Не знаю, — відповідає щиро Івась.

— А ти подумай, — заохочує вчитель. — Ти, наприклад, мав у кишені два центи, і раптом тих центів у тебе нема. Що ж там лишилось?

— Дірка! — каже Івась, зрадівши, що вже вміє рахувати.

Учитель в сміх, мама в сміх. Учитель сказав, що хлопець вміє думати, хоч по-своєму. З нього „будуть люди”. І що гадаєте? Івасик став не тільки пильним школяриком, але не раз і своїм товаришам давав смішні влучні відповіді. Раз питається його Михасик з першої лавки:

— Чи ти, Івасику, знаєш, чому риби не мають голосу?

— Знаю! — Не знаєш! — Знаю! — Не знаєш! — Знаю! — Не знаєш! — Певно, що знаю! — Ну, то скажи!

Тоді Івась, замість відповіді, каже: — Ану, всади голову в воду і спробуй говорити!

Іншим разом питається вчитель дітей:

— Хто з вас знає, звідки береться дощ?

Всі мовчать. За хвилину тихо відзивається Івасик: — Я знаю.

— Ну, то скажи, звідки береться дощ?

— З кісток моєї бабуні.

— Що? — учитель дивується, діти дивуються, а Івасик пояснює: — Я не раз чую, як мої бабуня говорять: „Ой-ой, чую сьогодні дощик в моїх кістках”. І справді, незабаром іде дощ...

Учитель сміється і каже: — Твоя бабуня має ревматизм!

Згодом пильний школяр Івасик усього навчився: і чому риби не мають голосу, і звідки береться дощик, і багато інших потрібних мудрощів. У старших класах він почав „гризти” навіть граматику і собі на ній зубів не поламав, хоч яка це тверда наука. Та раз так склалось, що Івасик занедужав і не був у школі в той час, коли вчитель навчав про розділові знаки: кому, двокрапку, риску тощо. Приходить

Івасик по недозі до школи, а вчитель диктує учням до зошитків таке речення:

— „До кімнати ввійшов Петро на голові мав капелюх на ногах нові чоботи в зубах люльку в очах веселий погляд”.

— А тепер, — каже, — поставте, діти, де треба, розділові знаки, щоб було зрозуміло.

„Овва! — думає собі Івасик. — Хіба ж це така велика штука?”

Довго не думавши, поставив кілька ком, і перший з усіх приніс учителеві на перевірку. Учитель почав читати так, як вимагали поставлені Івасиком розділові знаки, і вийшло таке:

— „До кімнати ввійшов Петро на голові, мав капелюх на ногах, нові чоботи в зубах, люльку в очах, веселий погляд”.

Шкільна заля затряслась від сміху, а Івасик зрозумів, що ставити розділові знаки не така легка штука, як йому здавалося. Але він забрався до науки і незабаром навчився того, чого не знав.

~~~~~

Алла КОССОВСЬКА

ДОБРИЙ УЧЕНЬ

**В мене зошити чистенькі,
На торбині ремінці,
І, застружені тоненько,
Кольорові олівці.**

**Я старанно вчуся в школі,
Я шаную вчителів,
І не трапилось ніколи
Щоб я щось не так зробив.**

**Я не б'ю молодших учнів,
Захищаю я слабих,
Коли старші надто бучно
Накидаються на них.**

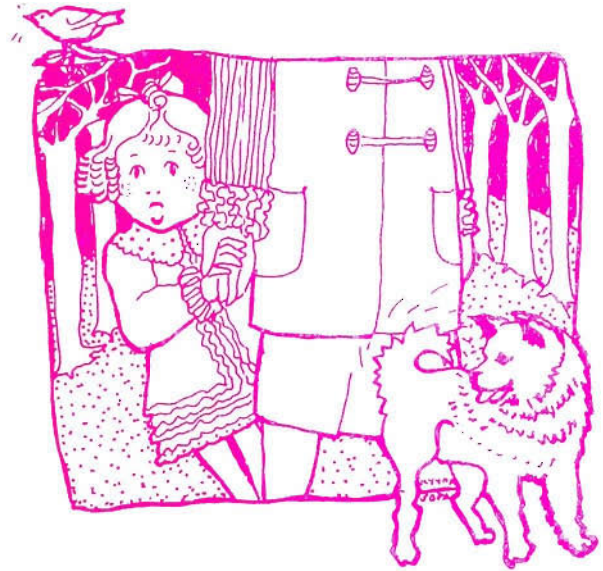
**І мене всі в школі люблять,
Я — поважний чоловік.
Так я думаю прожити
Добре, чесно весь свій вік!**

Захищати — обороняти (to defend); бучно — тут: нечемно, галасливо.

ДАРКА, ПЕСИК І ГОРОБЧИК

(Хто кого боїться?)

Вийшла Дарочка гуляти
З мамою за ручку,
Раптом, відкіля не знати,
Пес біжить назустріч!
Дарка сховалась швиденько
Мамі за спідницю,
(Бо Даруся ще маленька,
Й песика боїться.)
Відпустила мама Дарку
Бігать по доріжках,
А сама присіла в парку
Почитати книжку.
Бігла Дарка дуже скоро
Просто по доріжці,
Коли „пурх!“ злетів угору
Горобець з-під ніжки.
„Ти, — сказала мама Дарці,
Песика боялась,

А пташинка ця маленька
Тебе налякалась!!!

Ганна ЧЕРІНЬ

ЗНАЙШОВ...

Ілюстрація Ірини МОЛОДЕЦЬКОЇ

Іду, іду, хитаюся,
Але не спотикаюся.
Іду, іду,
Іду, іду...

А може що знайду?
Знайду!

Іду, іду доріжкою,
Сніг розкидаю ніжкою.
Іду, іду,
Іду, іду —
А може що в снігу знайду?

Перед одною хатою
Став сніговик з лопатою.
Іду, іду,
Іду, іду —
І раптом в сніг я падаю!

Хоч і не те,
По що ішов,
А щось проте
Таки знайшов:
Придбав на лобі гулю я.
Від неї шапка муляє...

Спотикатися — to stumble; сніговик — сніговий дід; гуля — bump, knob; муляти — to hurt.

ІВАСЬ-МУДРАСЬ

Ось уже і місяць грудень.
В нім земля — замерзла в груду —

Починається зима,
Хоч снігів іще нема.

Вітер віє, вітер свище,
А зима — все ближче й ближче.

День і досі ще маліє
І ворожать на Андрія.

Люд Різдвяних свят чекає.
В грудні свято Миколая.

Як Мудрась його чекає!
Пише він до Миколая:

“Принеси, будь ласка, Святцю,
Для бабусі теплі капці;

Для дідуся — рукавиці;
Ляльку й книжечку — сестричці;

Гарне щось — для мами й тата”.
...А себе — забув згадати.

Як листа вже відіслав,
Аж тоді себе згадав.

Як Святець прийшов до хати
Подарунки дарувати:

Їх найбільш дістав Івась —
Знав Святець, — що він Мудрась!

ЖИТТЬОВІ ЗМІНИ

— Розкажи мені дядьку Бенні, — сказала бабуня, — як Осипко поводився першого дня на праці? Чи добре?

— Зовсім добре, — відповів дядько Бенні. — Найважливіше, треба присвячувати увагу покупцям, питаючи: Чим можу вам послужити? Не треба бути несміливим. Сьогодні не було зле, але завтра субота, а це найрухливіший день. Завтра буде людно.

У м'ясарні, де працював вуйко Бенні, завжди було багато роботи. Хоч він працював там сам один, виглядало, що все йде гладко. Працюючи з дядьком за прилавком, Осипко знав, що так не було.

— Залишися в нас на вечерю, Осипку. Я сказала твоїй мамі, і вона погодилася. Я приготувала свинячі котлети та квасну капусту. Поки подам страву, почитай трішки газету. Ось тобі, Бенні, одна частина газети, а тобі, Осипку, — друга. Читайте і скажіть мені, що там написано.

— Гаразд, поглянемо, яка буде завтра погода, — сказав Бенні. — Можливо, що завтра буде вночі дощ.

— Краще, щоб дощ падав у суботу вночі, ніж у неділю вранці, коли треба йти до церкви, — сказала бабуня, мішаючи капусту.

— Це було щось надзвичайне, коли Гітлер заатакував большевиків. Правда, дядьку Бенні, газета пише, що німці йдуть уперед.

— Хочу тобі сказати, — промовив дядько Бенні, складаючи свою газету, що Гітлер зробив велику помилку, атакуючи советів.

— Відкладіть газети й починаймо їсти! Сідай тут, Осипку, й їж досхочу, бо ти сьогодні працював.

Осипко не раз вечеряв у бабуні, але це вперше, що він і дядько Бенні прийшли сюди як працюючі люди — втомлені й голодні.

Після вечері вони слухали трішки радіо, і вкінці бабуня сказала: — Йди тепер додому, Осипку, бо мусиш зараня встати так, як і вуйко Бенні. Побачимося завтра.

* * *

Правду казав дядько Бенні, що субота — найбільш працюватий день. Спочатку покупці приходили зрідка, згодом що-більше. Осипко важив пакував, зазначував ціну на пакетах із м'ясом. Його лице блищало від поту, його шкіряний „метелик” здавалося був надзвичайно тісний, але Осипко завжди усміхався і працював безперервно.

Коли він виносив із холодильні тацю з свинячими котлетами, дядько Бенні підійшов і промовив: — Так повинно бути — тепер розумієш справу. Є 11:30, піди на 15-20 хвилин на полуденок. Потім піду я.

За 15-20 хвилин, — подумав Осипко, — він буде відповідати за м'ясарню. Щобільше про це думав, томенше відчував голод. Коли суботній ранок був повний роботи, то по полудні було ще рухливіше, а ввечері рух став найбільший. Покупці стояли кругом прилавка по два-три рядом і ждали своєї черги. Раптом з'явилися бабуня, Осипкова мама і тітка Стелла.

— Дивись, хто саме прийшов! — сказав дядько Бенні притишеним голосом, але Осипко вже їх побачив.

— Пані, я зараз буду з вами, — сказав дядько Бенні, усміхаючись.

— Гаразд, — відповіла тітка Стелла, — ми підождемо на Осипка.

Кожний бажає, щоб Осипко обслужив його, — сказав добродушно вуйко Бенні. — Незабаром я працюватиму для нього.

Коротко перед закриттям, коли трохи втихомирилося, прийшла Мері. Це була улюблена дівчина дядька Бенні.

Осипко пішов до задньої частини крамниці скребти колоди на м'ясо. Він відклав набік кості і жир, посипав підлогу трачинням, а вуйко Бенні і Мері розмовляли на переді крамниці.

— Чи посипати трачинням перед крамницею, дядьку Бенні? — спитав Осипко.

— Так, але прийди сюди на хвилинку. Чи хочеш піти після праці до кіна зі мною і з Мері?

Запитання було несподіване для Осипка: — Думаю, що ні, але дякую за запрошення. Маю дещо зробити вдома.

— Гаразд, — відповів дядько Бенні, — підемо іншим разом.

— Виглядаєш чепурно в „метелику”, сказала Мері. — Як тобі подобається працювати з дядьком Бенні? Чи працюєш тільки суботами?

— Дуже мені тут подобається. Працюю по п'ятницях після навчання в школі й цілу суботу.

— Чи ти певний, що не бажаєш піти з нами до кіна? — спитав дядько Бенні, моргаючи очима. — Причина, що я питав тебе в тому, що ні я, ні Мері не маємо грошей. Ми думали, що поскільки ти отримав заплату сьогодні, то погодишся...

— Бен! — сказала Мері, штовхаючи його жарливо. — Осипку, не дай дядькові Бенні насміхатися з тебе. Він має багато грошей.

Після відходу Мері Бен і Осипко прибрали крамницю і перед закриттям дядько Бенні заплатив хлопцеві. Осипко склав гроші, загорнув їх у папір і написав: „Для бабуні”.

Вулиця була мокра, падав дощик. Дядько Бен залишився, щоб закрити крамницю. Довкола було менше людей, крамниці були темні. Осипко по дорозі оглядав виставові вікна і роздумував про події дня. Він вирішив піти додому довшою дорогою.

Дощ перестав падати, але вода скапувала з дерев. Краплини дощу падали на Осипка і спливали по його обличчі, мов сльози. Але це не були його сльози. Він почував себе щасливим і вдоволеним. Нічне небо запалювалося блискавками, здалеку гуркотів грім. Звучав, наче вибухи бомб. Осипко роздумував про війну, яка шаліла в Європі. Там проливали мільйони сліз тієї ночі — справжніх сліз. Він роздумував, яку участь прийдеться йому взяти в Другій світовій війні. Він вирішив, що ніяку, бо війна незабаром скінчиться.

Коли Осипко наблизився до бабуниного дому, побачив, що кухня була темна, зате світилося нагорі. Осипко всунув свою заробітну платню під кухонні двері і пішов додому.

***

У вищій класі середньої школи Осипко вчився добре. Навчання стало йому більш інтересне, і

вперше він був гордий із своєї праці. Бабуня завжди приходила до крамниці, але тепер він мав багато інших зайнять. Війна щораз більше врізалася в його свідомість. Німці почали новий наступ й після завзятих боїв червона армія поволі відступала. Німецькі підводні човни затоплювали судна на всіх океанах.

Цього Свят-Вечора, коли Осипко з мамою помагали бабуні прикрашувати ялинку, почав падати сніг. Бабуня була зайнята розгортанням маленьких ручно мальованих вертепних фігурок. Інколи вона виглядала крізь вікно. Вітер метав снігом у шибки. Перед бабунею виринали картини з життя у Старому Краю.

Пригадую собі, — почала бабуня, виглядаючи крізь вікно, — як саме перед Різдвом дядько приходив із солодошами й гостинцями та грішми до нашої мами. Наш батько помер, а дядько був його братом. Ах, як ми його дожидали! Він мав добру працю, він був, як ти Ганно кажеш, фельдшером.

Буся станула навколішки й уставляла вертепні фігурки під ялинкою.

— Він приїздив великим чорним конем, — продовжувала бабуня. — Пригадуеш собі, Осипку, на такому, як на показі Блумсберґа.

Бабуня поклала всі фігурки під ялинку за винятком Дидятка Ісус, яке вона тримала в руці.

— Ми старалися догодити дядькові. Ми, діти, діти відгортали сніг із його залубень і чесали його

коня. Пізніше, коли дядько заснув, бідна Горпина приходила до мами й питала: — Як довго гостюватиме дядько? Його кінь їсть так багато сіна і стягає все на землю. Не матимемо паші для наших тварин. Горпина була найстарша, вона турбувалася про все.

Бабуня споглянула на фігурку Ісуса, яку тримала в руці.

— Пізніше, коли дядько від'їздив, найменший Левко говорив: Дядьку, я також помагав чистити твої залубні.

Мама цілувала малючка й намагалася втихомирити його.

Буся сміялася, але її очі були повні сліз.

— Мамо, мамо, це старі історії, — сказала Осипкова мати, — забудьте про них. Навіщо так хвилюватися? Це ж Свят-вечір.

— Я не оповідала тобі. Я говорила про це до Осипка, — відповіла спокійно бабуня. — Він любить слухати старі історії.

***

Червоні якось встоялись у Сталінграді під час Різдва. Коли Осипко закінчив середню школу, німці відступили з-під Сталінграду і совети просувались вперед у завзятих боях. Осипкові було вісімнадцять років. Він записався до коледжу на літній семестр. Він відчув, що його життя стає щораз більше самостійне.

Несподівано його викликали до війська, закваліфікували до категорії „1 А” і мобілізували.

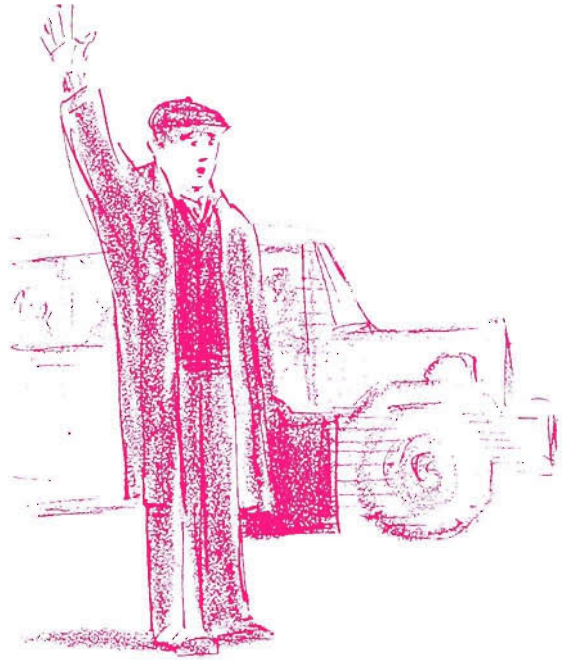
— Чи ти певний, що ти нічого не підписав? — спитала тривожно мама. — Тобі всього вісімнадцять років. Як могли тебе так рано мобілізувати?

Але це була правда. Так сталося з іншими, так було і з Осипком. Цього дня, коли він мав зголоситися до військової служби, дядько Бен завіз його до автобусової станції. Осипко сидів ззаду поміж бабунею і мамою. Його сестра Славка сиділа на батькових колінах спереду авта.

— Пристрій до голення й леза дав тобі тато, щітку і пасту до зубів маєш від Славці. Я купила тобі гребінь і щітку, рушники подарувала тобі бабуня.

— Осипку, тут маєш кілька сендвічів. Можливо, що не отримаєш сьогодні вечері. Коли ж завтра схочеш довше спати, тоді матимеш що їсти на сніданок.

— Мамо, він не хоче носити з собою мішка

повного харчів, — сказав Бен. — Військо буде його харчувати.

Народ юрмився довкола автобуса.

— Піду поглянути що там діється, — сказав Осипко і висів з авта. — Побачимося пізніше.

Мама і Славця почали плакати. Бабуня не плакала. В неї був такий самий мрійний погляд, як пам'ятної ночі на Лонг Біч.

— Бувай здоров, Осипку, — сказала, простягаючи руку крізь вікно авта. — Побачимось завтра.

Коли вона відчула руку Осипкову в своїй долоні, потягнула її сильно, наче б хотіла втягнути його знову до авта. Вона схилила голову й почала плакати. Не могла довше стримати сліз.

Коли Осипко ввійшов до автобусу, бабуня намагалася передати паперову торбинку дядькові Бенові. Вона вийняла з торбинки трохи харчів. Автобус рушив, завернув на розі вулиці і повіз Осипка геть із дому, від родини й чудового життя.

Пояснення-словничок: **людно** — crowded; **зараня** — зарано (to early); **безперервно** — continually; **таця** — піднос (tray); **втихомиритися** — успокоїтися; **трачиння** — sawdust; **свідомість** — consciousness; **фельдшер** — лікар-практик без закінчення високої медичної школи, помічник лікаря (doctor's assistant); **лезо** — blade.

ЧИ ПОТЕПЛІЄ?

— Івасю, — каже мама, — зачини двері, бо надворі холодно!

— А як я зачиню, то надворі потепліє? — питає Івась.

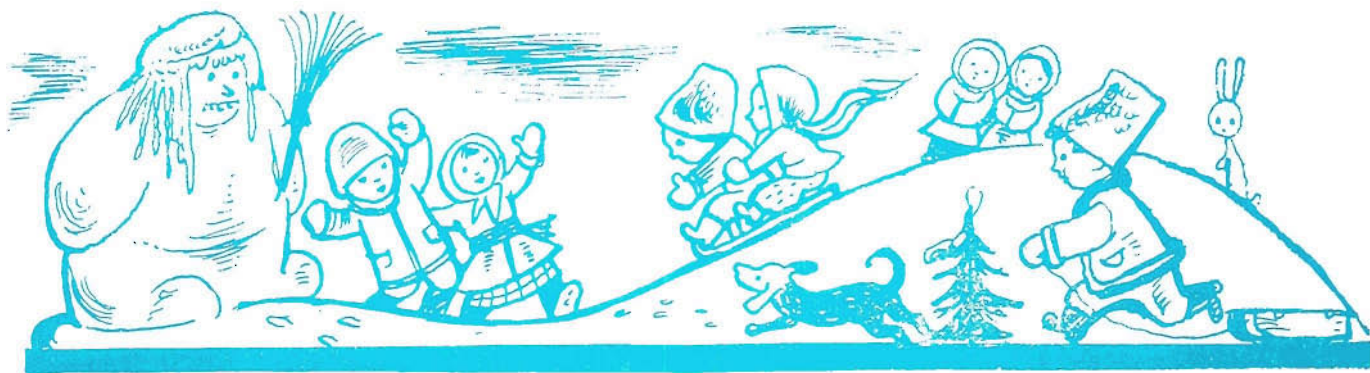
ЧОМУ ВЧОРА НЕ ПЛАКАВ?

— Чого ти плачеш?

— Я вчора впав і розбив палець.

— То чому ти вчора не плакав?

— Бо вчора не було нікого вдома!..

Марійка ПІДГІРЯНКА

Ілюстрація Едварда КОЗАКА

ЗИМОВІ РАДОЩІ

— Подивися, матусенько,
Як усюди білесенько,
Як на килим, пухкий, білий
Дрібні зіроньки злетіли.

Дозволь, мати, вийти з хати,
З саночками погуляти —
Із горбочка бистрим птахом
Спускатися білим шляхом.

Мати сина виряджає,
І взуває й одягає
Та ще горне до серденька
Мама рідна і миленька.

СНІГОВИКИ

(Ілюстрація Юрія Козака)

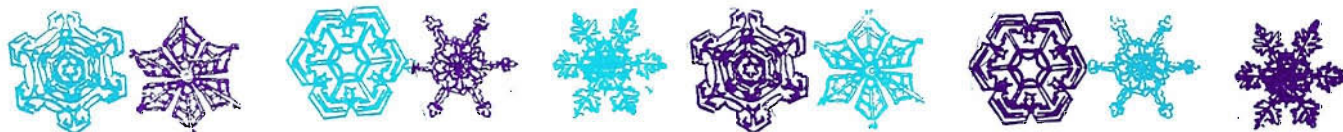
Діти, а то що за сват,
Що гудзики в один ряд?
Має білу кацабайку
І пакає собі файку.
А той другий що за пан?
В білий загорнувсь жупан,
Ще й узявся за під боки,
Не журиться ані трохи.

І той сват, і той пан —
То сніговий дідуган,
То сніговий старий дід,
Ідіть, діти, поглядіть!

Ті панове узимі
Пишаються, мов живі,
На весні сніговик —
Як пригріє — ураз зник.

Кацабайка — куртка (jacket); файка — люлька (smoking pipe)

ЯК ВІДДЯЧУВАЛИ ПТАШКИ ЛЮДЯМ

(Ілюстрація Юрія Козака)

Скінчилася осінь. Настали короткі дні, довгі вечори і ночі. Сонце, хоч і світить, та не гріє. Одного дня завітала зима. Усе небо вкрилося сивими хмарами. Загуділа хуртовина, сипнуло густо снігом. Земля одягнулася в довгий білий кожух. Потім ударив мороз. На гілках дерев наросла льодова кора. У лісі та на полях усе завмерло.

Тільки де-не-де видно бідних пташат. Холодно і голодно їм. Як їм дістатися до сухих ягідок і зернят, що залишилися з осені? Деякі пташки поховалися під стріхи солом'яних дахів, але і тут від голоду не втечеш!

Люди на селах сидять у теплих хатах, прядуть кужелі і направляють хліборобське знаряддя. Не в одній хаті чути гомін веселих дітей.

Петрусь Піріжок щойно прийшов зі школи. Сів коло вікна і почав їсти кашку, що зготувала мама. Раптом побачив, що якась пташка підлетіла до вікна. Вона не бачила прозорої шибки і певно хотіла б влетіти до хати. Та шибка її не впустила. Пташка тільки застукала дзьобиком у шибку, немов хотіла сказати людям: „Ми, пташки, голодні!”

Петрусь уже вчора думав про те, як би допомогти голодним пташатам. Він зараз же дістав дощечку і почав майструвати дерев'яну хатку. Батько побачив, що Петрусь щось робить і запитав:

— А що це ти, синку, робиш?

— Хатку, щоб там годувати голодних пташок.

Батько похвалив Петруся і поміг йому за один вечір змайструвати три такі хатки. Уранці Петрусь порозвішував їх у садку, насипав кришки хліба і подрібленої картоплі. До хаток стали злітатись пташки. Побачивши їжу, стали жадібно дзьобати, а потім стали цвірінкати.

Петрусь дивився крізь вікно і дуже радів. Розповів у школі товаришам. Вони стали приходити до нього, щоб подивитись, як їдять пташки.

Тоді Павлусь сказав:

— Знаєте що, хлопці? Поставмо таких хаток і по наших садках та подвір'ях. Адже всюди є пташки, вони дуже голодують, а Петрусь усіх не нагодує.

Хлопці радо прийняли Павлусеву пораду.

То було давно — в Україні. Петрусь виріс, став Петром, а потім під час війни виїхав на Захід і врешті дістався до Америки. Він живе недалеко великого водоспаду Ніягара. Там також падають не раз великі сніги і тиснуть морози.

Петро має внука, що називається також Петрусь. Раз дід розповів внучкові, як він узимі годував пташат і як вони навесні віддячувалися людям за допомогу: ловили гусениць, шкідливих мушок і весело співали в садках і лісах.

Петрусеві так сподобалася ця розповідь, що він теж змайстрував хатку і в зимовий час клав туди кришки і зерно.

Р. З.

Пояснення-словничок: **хуртовина** — тут: снігова буря; **кора** — bark, rind; **стріха** — verge of the hatch roof; **прядуть** — to spin; **знаряддя** — implement, tool; **прозорий** — transparent; **жадібно** — greedy; **Ніягара** — Niagara Falls; **гусениця** — caterpillar; **кришка** — крихта (crumb).

З И М А

(Ілюстрація Ніни Мудрик-Мриц)

Над полем нависли Всю землю покрили,
Сірії хмаринки, Аж дивитись любо,
А з них полетіли Неначе вдягнулись
Білії сніжинки. У біленьку шубу.

А потім, як всі ми
Полягаєм спати,
Дід Мороз приходить
Шибки малювати.

Г а л я

ОДА НАШИМ ПРОФЕСОРАМ

Новітні Ви, Каменярі,
Пройшли тяжкий шлях з нами,
Віддали все знання для нас,
Щоб ми Вітчизну краще знали.

Ви вчили рідний край любити,
Для нього лиш добро робити
І бути щедрим і жертвенним,
І правду нашу боронити.

Дороговказ нам на майбутнє
Ви так дбайливо провели,
Щоб ми завжди пам'ятали,
Щоб із дороги не зійшли.

Новітні Ви, Каменярі,
Тяжкий шлях з нами Ви пройшли,
Тож за шляхетну Вашу працю
Ми Вам цю оду принесли.

Мартуся Ростислава Білик

Примітка редакції: ода — це урочистий вірш у подяку або на прославлення якоїсь особи або осіб.

Цей вірш написала авторка від учнів 5-го Курсу Українознавства ім. Митрополита Андрея Шептицького в Монреалі, Канада, на закінчення навчання в 1983 р.

НАЙМЕНША „ЧИТАЧКА” ЖУРНАЛУ „ВЕСЕЛКА”

На світліні майбутня читачка „Веселки” Ксеня Лукія С н и л и к із Енсіно, Кал. Її Матуся пані Калина Снилик написала від маленької Ксені до редакції такого листа: „Дорога „Веселко”! Я ще маленька, не вмію говорити, писати, ні читати. Але люблю переглядати журнали з образками. Татусь думає, що я могла б користуватися „Веселкою”, бо це допоможе мені краще вивчати рідну мову. Тому посилаю передплату на журнал. На пам'ятку дарую „Веселці” мою світліну. Маю вже десять місяців і вмію ходити. Цілую Вас,

Ксеня Лукія С н и л и к”

Відповідь Редакції: Дорога Ксенечко! „Веселка” незвичайно зраділа Твоїм листом, Твоєю світлиною й бажанням читати в майбутньому журнал. Дякуємо теж за передплату. Тішить нас, що хочеш вивчати рідну мову, коли підростеш. А покищо оглядай собі образки. Рости здорова, вродлива й щаслива на потіху Батьків!

РОЗГАДКА ЗАГАДКИ В Ч. „ВЕСЕЛКИ” за ЛИСТОПАД 1983 Р.: ХРЕСТИКІВКА: Лисовичі, Миколаїв, листівка, пароплав, папороть, Заліщики, Дрогобич. Букви на місці хрестиків дають Л И С Т О П А Д.

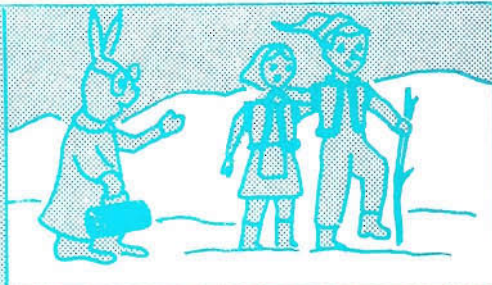
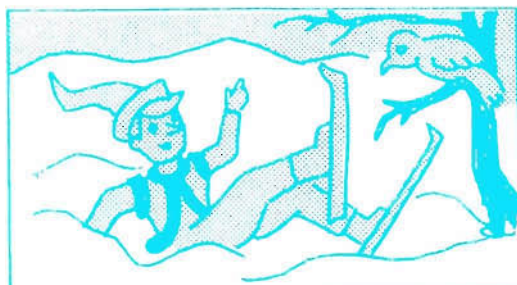
Гоца Дяла

В лісі випав перший сніг,
Гном за лижі і побіг.

З горба з'їхав раз і другий,
А за третім впав в яругу.

Ніжку в „котику” скрутив,
Ойкнув-йокнув, затужив.

Дрізд із сосни все те бачив:
— Ай, чого ж той гномик плаче?

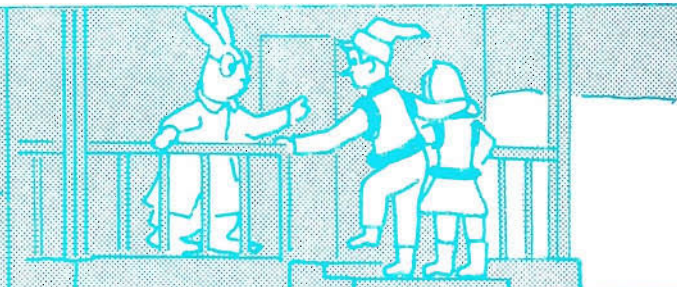
Сів на лутці під вікном:
— Ой, попав в халепу гном!

— Я пізнав обох здаля,
Йдіть до мого шпиталю.

Доктор Заєць в лісі жив,
Всі недуги він лічив.

Збирав листя живорості,
Що лікує в'язи й кості.

— Я пізнав і Гоцу й гнома,
Йдіть мерщій до свого дому!

Ніжку в відварі купав,
Потім мастю шмагував.

І не зчувся гном спортсинець,
Завтра був уже здоровий.

Гоца каже: „Та не йди,
Де яруги і рови”.

Ліжа або лижва — (не мішати з ковзаном) лещети (ski); „котик” — суглоб (joint); затужити — тут: заплакати, зойкнути; дрізд — blackbird; лутка — рама вікна зсередини (window-sill); живокіст — лікувальна рослина (comfrey); в'язи — neckbone; мерщій — швидко; яруга — яр (ravine); халепи — клопіт (trouble).